

ĐIỀU TRA KHẢ NĂNG THÍCH ỨNG TÂM LÝ CỦA LỰC LƯỢNG GÌN GIỮ HOÀ BÌNH CỦA HUNGARY TẠI NƯỚC NGOÀI

*Phạm Vũ Kiên Cường**

Mở đầu

Từ năm 1998, Hungary đóng góp ngày càng nhiều cho lực lượng gìn giữ hoà bình Quốc tế. Hàng năm có khoảng 1000 quân nhân Hungary phục vụ trong các lực lượng quân đội gìn giữ hoà bình tại nước ngoài từ 6 tháng đến một năm. Trên cơ sở thực tế, vấn đề được đặt ra là: những lý thuyết nào có thể sử dụng trong việc điều tra khả năng thích ứng tâm lý của quân nhân chính quy cũng như quân nhân tự nguyện nhằm giúp ích cho quá trình lựa chọn chính xác những người sẽ thực hiện nhiệm vụ được giao.

Trước khi lựa chọn, người ta tiến hành một kiểm tra cơ bản về trí lực, tâm lý. Kiểm tra này thường được tiến hành tại các cơ sở kiểm tra khả năng thích nghi trực thuộc Viện Bảo vệ sức khoẻ Quân đội Hungary. Do khả năng hoàn thành công việc ở nước ngoài khó khăn hơn ở trong nước nên những yêu cầu cần thiết đối với lực lượng gìn giữ hoà bình sẽ cao hơn. Vì vậy, những kiểm tra ở mức độ cao hơn là cần thiết. Những kiểm tra nhiều mức độ về khả năng thích ứng bao gồm: kiểm tra sự thích hợp công việc; khả năng chịu đựng và hoàn cảnh gia đình; khả năng thích nghi với những nhiệm vụ mới.

Năm 2004 một cách thức kiểm tra tâm lý mới được áp dụng với lực lượng gìn giữ hoà bình, với mục đích kiểm tra khả năng cá nhân thích nghi với hoàn cảnh phục vụ. Hiện tại người ta đang dùng cách thức kiểm tra tâm lý mới để lựa chọn những quân nhân phục vụ trong lực lượng gìn giữ hoà bình phục vụ tại nước ngoài.

Để có cơ sở cho bài viết này, một cuộc điều tra quân nhân đăng ký phục vụ ở nước ngoài và những người hoàn thành nhiệm vụ trở về nước được tiến hành. Do động cơ là một nhân tố quan trọng đối với việc hoàn thành nhiệm vụ và chỉ những người có động cơ phù hợp mới có thể hoàn thành tốt công việc, vì vậy trong cuộc điều tra này chúng tôi sẽ tập trung vào việc tìm hiểu động cơ đăng ký phục vụ; động cơ của những quân nhân muốn phục vụ nhiều lần trong các lực lượng.

1. Những yếu tố tâm lý tác động tới việc thực hiện nhiệm vụ của lực lượng gìn giữ hoà bình và sự cần thiết của việc nghiên cứu các yếu tố tâm lý

Gìn giữ hoà bình tại nước ngoài là một nhiệm vụ đặc biệt cơ bản khác hẳn những công việc trong nước. Sự khác biệt này xuất hiện do các tác động như: đặc trưng xã hội, địa lý (đảo Cypus, bán đảo Sina, Koszovo, Irak, Afganistan, vv...); đặc trưng của các nhiệm vụ thực

* Giảng viên trường cao đẳng Dénes Gábor - Hungari.

thi (giữ gìn - bảo vệ, chuyên chờ, hộ tống, bảo hiểm, giữ an ninh vv...). Khi người lính chuẩn bị gia nhập lực lượng, họ đều biết là sẽ gặp nguy hiểm chiến tranh, có thể bị thương mà cũng có thể đó là những chấn thương vĩnh viễn, thậm chí bị hi sinh. Bởi vậy, Cơ quan có thẩm quyền của Hungary thường xem xét xem những người tình nguyện trên đã chuẩn bị thực hiện những nhiệm vụ này chưa.

Lực lượng gìn giữ hoà bình phải biết những nguy hiểm có thể đến với bản thân và đồng đội, những tình huống, các biến động nguy hiểm đến tính mệnh. Họ có thể nhìn thấy những người bị thương, cái chết và sự tấn công. Họ có thể rơi vào quan hệ xấu với những nạn nhân của các hoàn cảnh xung đột.

● Việc xa gia đình, tổ quốc; Công việc phải hoàn thành trong môi trường văn hoá xa lạ; Trạng thái tập trung; Giao tiếp trong môi trường đa ngôn ngữ; Trách nhiệm hỗ trợ lẫn nhau trong lực lượng đa quốc gia; Kỷ luật; Cuộc sống thiếu thốn, chật hẹp trong doanh trại; Sự nguy hiểm của công việc và những nhân tố không tích cực tác động đến các cá nhân đều có thể mang lại những mức độ căng thẳng (stress¹) nhất định về cả vật chất và tinh thần cho lực lượng gìn giữ hoà bình, và chỉ những cá nhân có trạng thái tâm lý tốt mới có thể xử lý phù hợp được. Những căng thẳng cho lực lượng gìn giữ hoà bình trong suốt quá trình phục vụ từ 6 tháng đến một năm tạo nên

chuỗi căng thẳng mà một cá nhân bắt buộc phải thích nghi. Những nhân tố căng thẳng nêu trên đều làm yếu đi hệ thống miễn dịch của quân nhân.

Lực lượng gìn giữ hoà bình nói chung phải có khả năng chống lại tác động ngắn hoặc dài của các stress thường trực làm giảm sút sức khoẻ và sự tích cực thể chất. Điều quan trọng là quân nhân cần nhận biết dấu hiệu của stress và có khả năng chống lại nó. Người lính cần hiểu rằng stress là sự tự bảo vệ trong một hoàn cảnh bị đe dọa, và tạo cơ hội để con người tập trung toàn bộ năng lượng chống trả sự nguy hiểm, tạo ra sức mạnh thể chất đầy đủ nhất để tiếp tục chống trả những đe dọa tiếp theo.

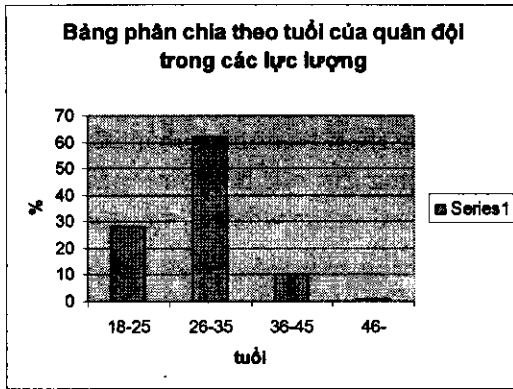
Để giảm thiểu những stress cho người lính, chỉ huy quân đội cần phải có những chuẩn bị tâm lý và giải quyết những chuỗi căng thẳng của những người lính trong thực tế. Vì vậy, khi tuyển lựa quân nhân thực hiện nhiệm vụ trong lực lượng gìn giữ hoà bình cần chú ý đến tất cả những yếu tố tâm lý trên nhằm tìm ra biện pháp thích hợp để những người lính có thể chất tâm lý tốt, khả năng chịu đựng cao, có khả năng tập trung tương đương hoàn thành tốt nhiệm vụ.

2. Kết quả khảo sát

2.1 Số liệu thống kê

Cuộc điều tra tiến hành với những người lính phục vụ trở về trong 200 nhóm quân nhân Hungary đã phục vụ trong các lực lượng gìn giữ hoà bình khác nhau trong năm 2005. Chủ yếu những người này có độ tuổi 26 - 35 tuổi (chiếm 50% - 60%). Chỉ khoảng 1- 5% có tuổi trên 46 (xem biểu đồ 1)

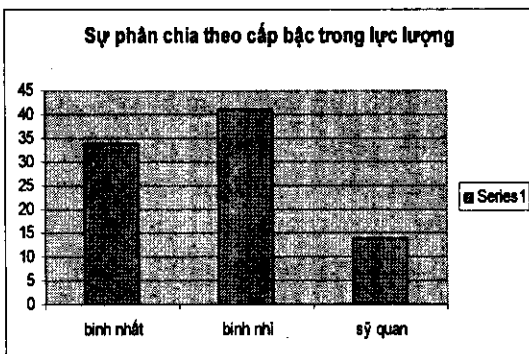
¹ Căng thẳng (stress) xuất hiện khi con người đối mặt với những tình huống nguy hiểm đến sự tồn tại thể chất và tâm lý. Biểu hiện của con người trong những tình huống này được gọi là phản ứng căng thẳng (Atkinson, 1994. tr.423.).

Biểu đồ 1

Sự phân chia này được cho là phù hợp. Những người trẻ tuổi (18 – 25 tuổi) có thể giải quyết các vấn đề một cách linh hoạt, họ thích ứng nhanh. Những người ở độ tuổi 26-35 đã có nhiều kinh nghiệm sống. Những người trung niên có trình độ chuyên môn cao.

Tỷ lệ giữa sĩ quan, hạ sĩ quan và binh nhất đăng ký gia nhập lực lượng cũng khác nhiều so với tỷ lệ trong quân đội ở nhà. Số lượng các sĩ quan đăng ký có khả năng chuyên môn lớn, có trình độ ngoại ngữ chiếm tỷ lệ ít. Điều này cho thấy trong thực tế, nhiều hạ sĩ quan sẽ phải đảm nhiệm công việc của sĩ quan (xem biểu đồ 2).

Biểu đồ 2

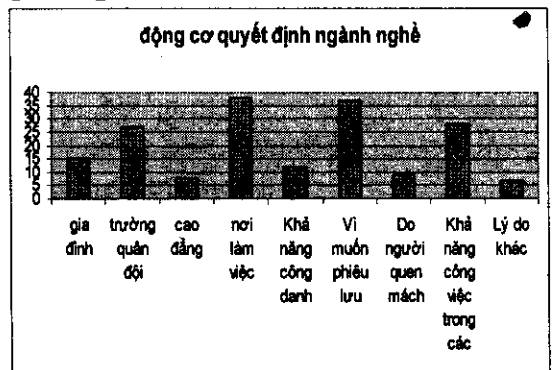
Tỷ lệ giới tính trong các lực lượng 90-95% là nam giới, 5-10% là nữ giới.

Cần nhấn mạnh tính quan trọng của giới nữ, trong các lực lượng có đông giới nữ, sự căng thẳng ít hơn, bởi vì nữ giới có khả năng miễn dịch cao hơn, và họ có khả năng điều chỉnh những mâu thuẫn xã hội giữa đàn ông-đàn bà cao hơn. Trường hợp trở thành lứa đôi trong các lực lượng cũng là hiện tượng thường xuyên. Cần có những điều chỉnh hành vi phù hợp với các quan hệ hình thành trong các lực lượng bởi vì sự quen biết trong một môi trường khép kín, ít va chạm chưa chắc đã lâu bền sau khi giải ngũ về nhà.

2.2. Những kết quả khảo sát

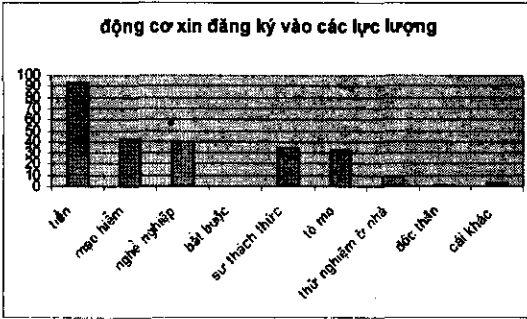
Nghiên cứu động cơ phục vụ

Động cơ quyết định ngành nghề của cá nhân sẽ hình thành động cơ phục vụ trong các lực lượng và đây là câu hỏi đầu tiên là tại sao họ lại xin gia nhập quân ngũ.

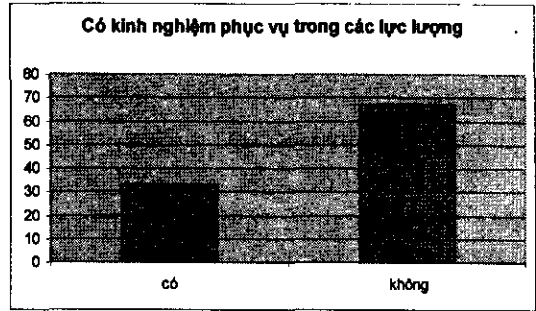

Biểu đồ 5

Có rất nhiều động cơ dẫn đến quyết định vào quân đội của người đăng ký, trong đó, động cơ tìm được việc làm ổn định và muốn phiêu lưu, mạo hiểm rất cao (tương ứng 38% và 37% số người được hỏi). Đáng lưu ý là động cơ muốn thành quân nhân chuyên nghiệp chỉ đứng thứ ba với 27% số người hỏi. Sự tác động của mong muốn gia đình không lớn (15%).

Biểu đồ 6

Biểu đồ 7

Riêng về động cơ xin đăng ký vào các lực lượng gìn giữ hoà bình, kiếm được nhiều tiền để xây dựng gia đình, mua nhà to hơn, mua ô tô hoặc là cơ hội để thay đổi hoàn cảnh kinh tế gia đình trở thành động cơ chủ yếu để đăng ký. Điều này không liên quan lắm đến khả năng hoàn thành tốt công việc. Nhiều người có động cơ này quên mất cần phải có những khả năng thích ứng cao với công việc sắp thực hiện; phải đối mặt với các căng thẳng hàng ngày tại doanh trại; không được về nhà trong những lúc nhàn rỗi.

Nhiều người tìm kiếm công việc ở nước ngoài, vì hoàn cảnh công việc mới lạ, lĩnh vực quân đội và cuộc sống ngoại quốc hấp dẫn.

Phần lớn những quân nhân chính quy thích môi trường phục vụ này vì trong quá trình học tập và thực hành họ muốn thử sức ở những hoàn cảnh gay gắt. Ngày nay đối với những quân nhân chính quy, những kinh nghiệm thu thập trong thời gian phục vụ trong các lực lượng cũng được tính đến trong quá trình thăng cấp.

Được đào tạo hoặc các kinh nghiệm thực tế của những người đăng ký cũng được xem xét. Một tỷ lệ lớn người đăng ký không có kinh nghiệm. Mặc dù hiện

nay, những người đăng ký gia nhập không bắt buộc phải có kinh nghiệm phục vụ trong các lực lượng gìn giữ hoà bình, nhưng đây sẽ là một hạn chế cho việc phục vụ thời gian dài (nửa năm đến một năm) ở nước ngoài. Do vậy, nên tìm kiếm những người lính có nhiều kinh nghiệm phục vụ trong các lực lượng để có thể truyền đạt nhiều kiến thức cho những người mới, hoặc họ có nhiều chiến thuật chiến đấu, khả năng tự tin cao.

Những người lính đã từng phục vụ trong 3, 4 lực lượng gìn giữ hoà bình khác nhau được chú ý. Các câu hỏi được đặt ra:

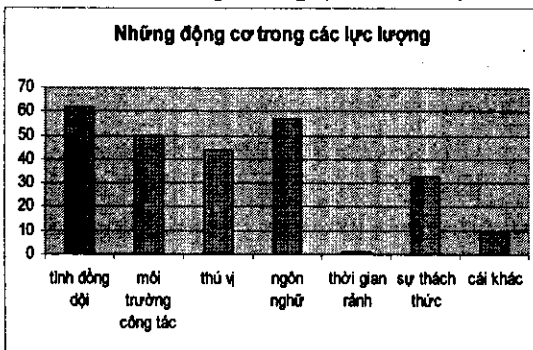
- Mối liên hệ với gia đình bị đứt đoạn vì việc phục vụ dài ngày tại nước ngoài?
- Không cảm thấy dễ chịu, không tìm thấy vị trí của mình trong cuộc sống hàng ngày ở trong nước?
- Thích đời sống trong các lực lượng?
- Không cảm thấy hoà nhập lại được với nơi làm việc mới do các đồng nghiệp khác ghen tỵ vì tiền lương và kinh nghiệm thu được?
- Cảm thấy người khác không cần những kinh nghiệm của mình?
- Tìm kiếm những thách thức mới ở mức độ cao hơn, những nhiệm vụ mới mẻ hơn?

- Liệu việc phục vụ lại sẽ tạo nên sự bền vững về mặt kinh tế cho gia đình hay không?

- Thích mạo hiểm để phục vụ ý thích bản thân hoặc để giải phóng hết năng lượng của bản thân (nhiều khi năng lực này còn gây nguy hiểm với môi trường xung quanh)?

Điều tra nhằm làm rõ câu trả lời cho những câu hỏi trên, và trên cơ sở câu trả lời có thể lựa chọn những cá nhân có khả năng cũng như không có khả năng cho việc phục vụ lại.

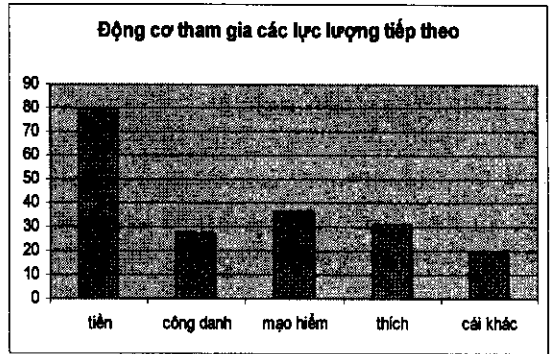
Kết quả điều tra cho thấy các động cơ đăng ký gia nhập không chỉ được duy trì trong quá trình phục vụ mà đã xuất hiện những động cơ mới sau thời gian phục vụ ngoài nước. Đó có thể là việc nâng cao tinh thần đồng đội, khả năng học ngoại ngữ trong quá trình giao tiếp với những người lính ngoại quốc, có thể đảm nhận nhiều nhiệm vụ hơn so với công việc trong nước hoặc việc phục vụ tiếp theo sẽ là cơ hội cho sự phát triển chuyên môn. Chính những động cơ mới mang tính tích cực tạo ra sẽ làm người lính chuyên tâm hơn vào công việc và giảm bớt sự căng thẳng (Biểu đồ 8).

Biểu đồ 8

Những động cơ liên quan đến sự đăng ký phục vụ lại tương đối giống như kết quả biểu đồ hỏi động cơ công việc đầu

tiên. 90% số người được hỏi mong muốn phục vụ lại. Họ thường trả lời rằng công việc phục vụ ở nước ngoài là „hấp dẫn”. Đa số người mong muốn tiếp tục phục vụ là vì tiền.

Biểu đồ 9

Ngoài ra Quân nhân trong lực lượng gìn giữ hoà bình thường cho rằng thời gian phục vụ ở nước ngoài làm tăng khả năng làm việc của họ và họ có hiểu biết văn hóa của các dân tộc khác. Do đó, khi quay trở về tổ quốc, họ mong muốn được coi trọng và thừa nhận. Thông thường họ mong muốn được sử dụng những kinh nghiệm thu thập được, nhưng điều này ít có khả năng xảy ra. Phần lớn họ được coi trọng từ những người lính ngoại quốc. Điều này khiến họ tiếp tục đăng ký gia nhập các lực lượng kế tiếp.

Kinh nghiệm cho thấy những người phục vụ lại thường làm việc tốt hơn khi họ làm việc với những người đã từng cùng họ trong các nhiệm vụ khác do họ đã được điều chỉnh thích hợp khi làm việc. Đây cũng là một điểm đáng lưu tâm khi phân công nhiệm vụ cho những người đăng ký phục vụ lại.

Trong trường hợp được chấp nhận, cần phải xác định và nói rõ cho những

người mong muốn phục vụ lại về những gánh nặng mới trước mắt do phải thích nghi với nhiều người mới và dạng công việc mới. Hãy đưa ra lời khuyên chỉ khi có khả năng thích ứng linh hoạt với ban chỉ huy mới, đồng đội mới và có hậu thuẫn gia đình mới nên lựa chọn đăng ký tiếp tục phục vụ ở nước ngoài.

Những người không mong muốn phục vụ tiếp tục trong lực lượng gìn giữ hoà bình do một số nguyên nhân sau:

- Không có sự hậu thuẫn gia đình, những người trong quá trình phục vụ;
- Gia đình có vấn đề (ốm đau, ly hôn...);
- Không muốn bị lại cảm giác căng thẳng tâm lý.

Những người không đăng ký phục vụ lại thường đổ lỗi cho những vấn đề gia đình, hoặc do hoàn cảnh công việc ở nước ngoài (số đông than phiền về nơi ở: 20 người một nơi, ở côngtenơ, ăn uống đơn điệu, công việc tẻ ngắt). Những người mong muốn giải ngũ thường đưa ra nguyên nhân là nhận được những nơi làm việc tốt hơn. Một số khác giải ngũ vì bệnh tật.

3. Sự thích nghi tâm lý của binh lính phục vụ trong các lực lượng nước ngoài

Điều tra sự thích nghi tâm lý của binh lính phục vụ trong các lực lượng nước ngoài tập trung phân tích tác động của hậu thuẫn gia đình, quan hệ xã hội, những biến cố hơn một năm đã trải qua, khả năng chịu đựng stressz của cá nhân, tình trạng sức khỏe của cá nhân.

Một yếu tố mới trong cuộc điều tra là áp dụng các câu hỏi thể hiện "biến cố cuộc sống" được tiến hành tại Mỹ. Các câu hỏi này để xác định từng đối tượng

sẽ sử dụng năng lượng của mình như thế nào trong quá trình một năm. Nhiều người không nghĩ rằng một cá nhân chỉ phải tiêu hao bao nhiêu năng lượng cho việc tậu một căn nhà, thay đổi nơi làm việc, cho trẻ con đi học, chưa nói đến những biến động nặng nề hơn của cuộc sống như bệnh tật, tử vong. Những tiêu chí điều tra cho thấy sự thay đổi của nhiều biến cố cuộc đời có thể làm yếu đi rất nhiều khả năng của cấu tạo cơ thể, tạo cơ hội cho bệnh tật, và làm giảm sút khả năng làm việc. Cá nhân bị mệt mỏi trong trạng thái căng thẳng ít nhất cũng không phản ứng lại một cách phù hợp được.

Kết quả điều tra cho thấy, những người trải qua nhiều biến cố cuộc sống căng thẳng trong một năm trước thường trả lời không tốt về các câu hỏi về tình trạng tri thức và sự tập trung tư tưởng. Điều này chứng tỏ họ có những dấu hiệu của sự mệt mỏi và không ổn định tinh cảm của cá nhân. Với những người này chúng tôi đề nghị họ nghỉ ngơi và không nên đăng ký phục vụ lại.

Những câu trả lời về sự thích nghi tâm lý đòi hỏi những phân tích của các cấp chỉ huy từ đó các chỉ huy quân đội sẽ điều chỉnh những vấn đề với cấp dưới.

Một thực tế là càng ngày càng thiếu những người lính có chuyên môn đặc biệt. Do đó, thường những người có chuyên môn được yêu cầu trở lại phục vụ ngay trong các lực lượng gìn giữ hoà bình sau khi trở về thay vì họ được nghỉ ngơi trong thời gian cần thiết (ít nhất là nửa năm). Đứng trên quan điểm sức khỏe và tinh thần, việc làm này là không có lợi vì sau một thời gian phục vụ trong

các lực lượng, người lính chỉ phục hồi lại được trong cuộc sống gia đình yên ổn. Một cá nhân mệt mỏi không thể có trạng thái tâm lý tốt. Một cá nhân như vậy khó có khả năng hoàn thành công việc, thậm chí còn có những tác động tiêu cực.

Khi lựa chọn người phục vụ lại, cũng phải quan tâm tới yếu tố gia đình. Không phải gia đình nào cũng có thể ổn định được khi thành viên trong gia đình lại phải đi xa trong một thời gian dài. Điều này dẫn đến việc xáo động trong tư tưởng và ảnh hưởng không tốt đến tâm lý của cá nhân và ảnh hưởng đến việc thực hiện công việc của cá nhân.

Kết luận

Việc xác định và phân tích chuỗi căng thẳng khi phục vụ trong các lực lượng gìn giữ hoà bình cho thấy sự sẵn sàng hợp tác cao, mức độ điều chỉnh phù hợp, khả năng thích nghi lớn của người lính là không thể thiếu được. Các kết quả này sẽ giúp ích cho cơ quan tuyển quân lựa chọn những người có khả năng thích ứng cho công việc cũng như giúp các chỉ huy chiến trường điều chỉnh các mối quan hệ thực tế tại nước ngoài để có thể hoàn thành nhiệm vụ tốt hơn.

Các yêu cầu hợp tác quốc tế mới ngày càng đòi hỏi những lĩnh vực đặc thù cao

hơn với các yêu cầu về khả năng con người. Để xác định các yêu cầu về khả năng thực hiện cụ thể cần phải được thực hiện qua những điều tra chuyên biệt.

Các cuộc điều tra hiện tại về lĩnh vực này là cần thiết, nhưng vẫn chưa đủ cho đòi hỏi của tương lai. Cần phải tiến hành những điều tra có tính chất đặc thù. Các kết quả của cuộc điều tra trong bài này sẽ được sử dụng để mở rộng thêm các phương pháp điều tra đối với quân tự nguyện, hình ảnh của người lính gìn giữ hoà bình.

Tài liệu tham khảo

- 1 - Bíró Sándor, *Sự lo lắng và căng thẳng*, tập san Viện Bảo vệ sức khoẻ Quân đội Hungary, Budapest, 1995;
- 2 - Kovács Gabriella, *Các sự khủng hoảng trong công việc bảo vệ hòa bình*, đồ án tốt nghiệp Khóa đào tạo chuyên gia tâm lý trường đại học Tổng hợp ELTE, Budapest, 2004;
- 3 - Nagyné Bereczki Szilvia, *Sức mệnh và sự say mê*, bài giảng 2006. Hội nghị lần thứ VI. – Hội Tâm lý học Hungary;
- 4 - Nagyné Bereczki Szilvia, *Sức mệnh và động cơ*, bài giảng 2006. Hội nghị lần thứ XVII. – Hội Tâm lý học Hungary.